

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.02.1980, sp. zn. 4 Tz 6/80, ECLI:CZ:NS:1980:4.TZ.6.1980.1

Číslo: 53/1980

Právní věta: Za únos (§ 216 odst. 1 Tr. zák.) treba považovať konanie rodiča, ktorý hoci nebol pozbavený rodičovských práv a jeho rodičovského práva neboli ani obmedzené, odníme dieťa druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené do výchovy súdnym rozhodnutím. Nepôjde však o únos, ak rodič hoci aj násilím alebo lstou odníme dieťa druhému rodičovi vtedy, keď rodiča síce nežijú spolu, ale dieťa sa len fakticky zdržuje u jedného z rodičov a súd dosiaľ právoplatne nerozhodol, ktorému z rodičov sa dieťa zveruje do výchovy. Zodpovednosť (§ 216 odst. 1 Tr. zák.) neprichádza do úvahy ani vtedy, ak súd o výchove dieťaťa už rozhodol, ale rodič sa nechce podriaďiť tomuto rozhodnutiu a dieťa, ktoré sa u neho fakticky nachádza, odmieta vydať druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené súdom do výchovy. V takomto prípade treba postupovať podľa § 272 a 273 O. s. p. Len ak tieto opatrenia zostali bezvýsledné, prichádza do úvahy zodpovednosť za tr. čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 odst. 2 Tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 14.02.1980

Spisová značka: 4 Tz 6/80

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí, Únos

Předpisy: 140/1961 Sb. § 171 odst. 2

§ 216 odst. 1 99/1963 Sb. § 272

§ 273

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 53/1980 sb. rozh.

Za únos v zmysle § 216 odst. 1 Tr. zák. treba považovať konanie rodiča, ktorý hoci nebol pozbavený rodičovských práv a jeho rodičovského práva neboli ani obmedzené, odníme dieťa druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené do výchovy súdnym rozhodnutím.

Nepôjde však o únos, ak rodič hoci aj násilím alebo lstou odníme dieťa druhému rodičovi vtedy, keď rodiča síce nežijú spolu, ale dieťa sa len fakticky zdržuje u jedného z rodičov a súd dosiaľ právoplatne nerozhodol, ktorému z rodičov sa dieťa zveruje do výchovy.

Zodpovednosť podľa § 216 odst. 1 Tr. zák. neprichádza do úvahy ani vtedy, ak súd o výchove dieťaťa už rozhodol, ale rodič sa nechce podriaďiť tomuto rozhodnutiu a dieťa, ktoré sa u neho fakticky nachádza, odmieta vydať druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené súdom do výchovy, alebo ak rodič odmieta vrátiť dieťa zverené súdom do výchovy, alebo ak rodič odmieta vrátiť dieťa druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené súdom do výchovy, po návšteve dieťaťa uskutočnenej na základe dohody rodičov alebo na základe súdnej úpravy styku rodiča s dieťaťom. V takomto prípade treba postupovať podľa § 272 a 273 O. s. p. Len ak tieto opatrenia zostali bezvýsledné, prichádza do úvahy zodpovednosť za trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 odst. 2 Tr. zák.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 14. 2. 1980 sp. zn. [4 Tz 6/80.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR zrušil právoplatný rozsudok Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 19. októbra 1977 sp. zn. 3 T 502/77 a obvinenú M. H. oslobodil podľa § 226 písm. b) Tr. por. spod obžaloby pre trestný čin únosu podľa § 216 odst. 1 Tr. zák. Únos mala spáchať tak, že 9. júla 1977 z obce Horné Hámre, okres Žiar nad Hronom zobrala od otca M. Ch. so sebou maloleté deti Líviu a Róbera Ch., ktoré zanesla k svojim rodičom do Divína a odmietla ich vrátiť otcovi M. Ch., ktorému boli deti zverené do výchovy rozsudkom Okresného súdu v Žiari nad Hronom sp. zn. 8 Nc 215/75 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 104/75 a rozsudkom Okresného súdu v Žiari nad Hronom sp. zn. 8 P 172/76 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 147/77.

Odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 19. októbra 1977 sp. zn. 3 T 502/77 bola obvinená M. Ch. uznaná za vinnú z trestného činu únosu podľa § 216 odst. 1 Tr. zák. na vyššie uvedenom skutkovom základe. Za to jej okresný súd uložil podľa § 216 odst. 1 Tr. zák. trest tri mesiace odňatia slobody v prevej nápravnovýchovnej skupine.

Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 10. novembra 1977.

Proti tomuto rozsudku podal generálny prokurátor SSR sťažnosť pre porušenie zákona v prospech obvinenej. Uviedol, že orgány činné v trestnom konaní nevzali dostatočne na vedomie, že obvinená bola matkou maloletých detí a nebola zbavená rodičovských práv, ale mala práva a povinnosti rodiča vyplývajúce z ustanovení § 30 až 50 Zákona o rodine. Tieto jej práva a povinnosti boli iba obmedzené výrokmi súdov v rozhodnutiach citovaných v napadnutom rozsudku. Generálny prokurátor SSR ďalej uviedol, že zodpovedá skutočnosť, že obvinená nevrátila deti po návšteve uskutočnenej na základe úpravy jej styku s deťmi; deti však neodňala otcovi ľstou ani násilím. Nerešpektovala súdne rozhodnutie a nevrátila deti bývalému manželovi napriek tomu, že manžel sa domáhal ich vrátenia. malo sa proti nej postupovať podľa § 272 a 273 Občianskeho súdneho poriadku. Keby opatrenia podľa týchto ustanovení zostali bezvýsledné a obvinená by aj potom marila výkon rozhodnutia súdu o úprave styku s jej maloletými deťmi, naplnila by znaky skutkovej podstaty trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 odst. 2 Tr. zák., v nijakom prípade však nespáchala trestný čin únosu podľa § 216 odst. 1 Tr. zák.

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade sťažnosti pre porušenie zákona v zmysle § 267 odst. 1 Tr. por. správnosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon bol porušený.

Okresný súd zistil správne skutkový stav. Obvinená priznala, že 9. júla 1977 navštívila svoje deti maloletú Líviu a maloletého Róberta Ch., ktoré boli po rozvode zverené do výchovy otcovi M. Ch., zobrala ich do Bojníc a odtiaľ do Divína, okres Lučne ku svojim rodičom. Na druhý deň, teda 10. júla

1977 deti nevrátila, hoci to podľa rozsudku Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 20. apríla 1977 sp. zn. 8 P 172/76 mala urobiť. Otcovi detí M. Ch. telegraficky oznámila, že maloleté deti sú na prázdninách u jej rodičov v Divíne. Deti nevrátila ani na upozornenie pracovníčky oddelenia starostlivosti o rodinu a deti ONV v Žiari nad Hronom a ani na upozornenie orgánov činných v trestnom konaní. Pri vypočutí v prípravnom konaní žiadala, aby súd zmenil rozhodnutie, ktorým zveril deti do výchovy otcovi a aby ich zveril jej.

Priznanie obvinenej je v súlade so svedeckou výpoveďou M. Ch.

Z rozsudku Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 30. decembra 1976 sp. zn. 8 Po 172/76 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. februára 1977 sp. zn. 15 Co 147/77 vyplýva, že maloletá L. Ch. bola zverená do výchovy otca. Rozsudkom Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 27. novembra 1975 sp. zn. 8 Nc 215/75 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. februára 1976 sp. zn. 15 Co 104/76 bol aj maloletý R. Ch. zverený do výchovy otca.

Styk matky (obvinenej) s maloletými deťmi L. a R. upravil Okresný súd v Ždiari nad Hronom rozsudkom z 20. apríla 1977 sp. zn. 8 P 172/76 tak, že matka je oprávnená brať si maloleté deti každú párnú sobotu a nedeľu v mesiaci, pričom je oprávnená prevziať deti u otca v sobotu o 9,00 hod. a vrátiť ich v nedeľu o 14,30 hod.

Okresný súd urobil chybu, keď skutok právne hodnotil ako trestný čin únosu podľa § 216 odst. 1 Tr. zák. Tohto trestného činu sa dopustí páchatel, ktorý osobu mladšiu ako 15 rokov alebo osobu postihnutú duševnou poruchou alebo duševne nedostatočne vyvinutú odníme z opatrovania toho, kto má podľa zákona alebo podľa úradného rozhodnutia povinnosť sa o ňu starať.

Pod pojmom opatrovanie treba rozumieť nielen poskytovanie bežnej, spravidla materiálnej starostlivosti, ale vykonávanie všetkých ďalších úkonov potrebných pre život a ochranu záujmov postihnutej osoby, ku ktorým zaväzuje zákon alebo úradné rozhodnutie.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť ktokoľvek. V prípade, že dieťa odníme jeho rodič, treba rozlišovať:

1. Ak rodičia dieťaťa nežijú spolu a dieťa sa fakticky zdržuje u jedného z nich, hoci súd dosiaľ právoplatne nerozhodol o tom, komu z rodičov sa dieťa zveruje do výchovy, nepôjde o únos, aj keď rodič ľstou alebo násilím odníme dieťa druhému rodičovi. Násilné konanie môže podľa okolností zakladať skutkovú podstatu iného trestného činu, prípadne prečinu. zodpovednosť podľa § 216 Tr. zák. neprichádza do úvahy ani vtedy, ak súd o otázke výchovy už rozhodol, ale rodič sa tomuto rozhodnutiu nechce podriaďiť a odmieta vydať dieťa rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené do výchovy, alebo ho nevráti po návšteve uskutočnenej podľa dohody rodičov alebo na základe úpravy styku rodiča s dieťaťom vykonanej súdnym rozhodnutím.

2. Za únos však treba považovať prípad, keď rodič, hoci nebol pozbavený rodičovských práva a jeho rodičovské práva neboli ani obmedzené, odníme dieťa druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa súdnym rozhodnutím zverené do výchovy. Pri posudzovaní takéhoto konania treba rozborom okolností, ktoré určujú stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť, starostlivo zhodnotiť, či je naplnená aj materiálna stránka tresnutého činu únosu. Pod pojmom odňatie sa rozumie zásah, ktorým sa znemožní ďalšie opatrovanie unesenej osoby. Zásah môže spočívať v odvedení, odnesení, v odvoze takej osoby a pod.

V posudzovanej veci obvinená nevrátila deti po návšteve uskutočnenej na podklade súdneho rozhodnutia o úprave jej styku s deťmi. nepochybné nerešpektovala súdne rozhodnutie, podľa ktorého mala deti vrátiť na druhý deň. Neurobila to, hoci ich otec sa tohto domáhal. Za tejto situácie prichádzal do úvahy postup podľa § 272 a 273 Občianskeho súdneho poriadku. Pred nariadením

výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí predseda senátu má prevolať toho, kto sa odmieta podrobiť súdnemu rozhodnutiu alebo neplní súdom schválenú dohodu o výchove maloletých detí a úprave styku s nimi. Má ho poučiť o následkoch neplnenia povinností určených v rozhodnutí alebo v dohode. Predseda senátu spravidla požiada národný výbor a spoločenské organizácie, aby viedli povinného k dobrovoľnému plneniu súdneho rozhodnutia alebo súdom schválenej dohody o výchove maloletých detí a o úprave styku s nimi bez toho, aby bolo potrebné nariaďovať výkon rozhodnutia (§ 272 odst. 2, 3 O. s. p.). Ak výzva predsedu senátu podľa spomínaného ustanovenia zostane bezvýsledná, ukladá predseda senátu tomu, kto dobrovoľne neplní súdne rozhodnutie o úprave styku s maloletými deťmi, postupne pokuty. Jednotlivé pokuty nesmú prevyšovať 1000,- Kčs a pripadajú štátu. V súčinnosti s národným výborom prípadne aj inými štátnymi orgánmi môže predseda senátu zariadiť odňatie dieťaťa tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť, a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené (§ 273 odst. 1, 2 O. s. p.).

Keby sa v danom prípade bolo postupovalo podľa citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a opatrenia predsedu senátu zostali bezvýsledné a obvinená by aj potom marila výkon rozhodnutia súdu o úprave styku s maloletými deťmi, prišla by do úvahy jej zodpovednosť podľa § 171 odst. 2 Tr. zák.

Keď teda obvinená neodňala svoje máloleté deti M. Ch., ktorému boli deti rozsudkom zverené do výchovy, nemohla spáchať trestný čin únosu podľa § 216 odst. 1 Tr. zák. Okresný súd porušil zákon v tomto ustanovení, keď ju uznal za vinnú.